

та ін.; за ред. О. А. Підпригори, О. Д. Святицького]. – [2-ге вид., перероб. та допов.]. – К. : «Ін Юре», 2004. – 672 с.

3. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-12 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2312. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>

4. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003р., № 435 -4 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 1601. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

5. Шуст Н. Б. Дослідження стану захисту авторського права в Україні (на основі проведеного соціологічного опитування) / Н. Б. Шуст // Юридичний вісник. – 2017. – № 2(43). – С. 128–133.

Ліховий Віктор Михайлович

студент магістратури

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Сучасні європейські монархії: загальна характеристика

Наукові розвідки, присвячені вивченню форми держави набувають особливої актуальності. Йдеться про те, аби визначити, як завдяки єдності трьох елементів: форми державного правління, устрою і режиму, вивести найуспішнішу «формулу держави», яка забезпечить добробут її населення.

В Україні все частіше лунають пропозиції відмовитися від обрання президента прямим голосуванням, а Західна Європа подає чимало прикладів, де главу держави обирають різними способами. В той же час, у Європі є держави, де очільника не обирають взагалі. Мова йде про монархії, які збереглися у низці держав [2].

Міжнародна аналітична установа «Legatum Institute» у списку найспішніших країн світу 2012 р. на верхівку рейтингу винесла Норвегію, Данію та Швецію, а далі ідуть неєвропейські країни: Австралія, Нова Зеландія та Канада. Журналісти відмітили, що сім із десяти держав є монархіями. Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії опинилося у цьому рейтингу на 30-му місці, однак англійська королева Єлизавета II є главою держави в Австралії, Новій Зеландії та Канаді [5].

Чи можна припустити, що конституційна монархія як форма державного правління є одним із чинників успішності країни? Соціологічні опитування засвідчили, що більшість громадян Британії вважають королеву символом стабільності, порядку і служіння країні. 21 квітня, коли святкують день народження своєї улюбленої королеви Єлизавети II, відбуваються справді феєричні і помпезні свята. Королева стала одним з головних атрибутів національної єдності англійців [4].

Якщо зосередитися на функціонуванні державної системи Британії, то очевидно, що архаїчна система монархії спрацьовує навіть у XXI ст. Багато відомих політиків позитивно відгукуються про монархію, як форму правління. Зокрема, колишній провідний член Консервативної партії і міністр британського уряду Майкл Портілло в одному з інтерв'ю британським ЗМІ виявив себе відданим монархістом. «Не думаю, що я сентиментально налаштований щодо монархії, але вважаю, що вона дуже добре спрацьовує на практиці. Це не єдина система, яка могла б успішно діяти та

виконувати свою функцію. Я вважаю, що для королівської родини головне – це служіння. Вони не прагнуть збільшити свою владу. На відміну від політиків, вони нічого не обіцяють, окрім зобов'язання служити. Більше того, вони нагадують політичним діячам, що в країні є щось набагато важливіше, ніж вони – політики. І останні змушені усвідомлювати, що в державі є щось постійне, у той час як політики – тимчасові», – зазначив Майкл Портілло в одному інтерв'ю [5].

Майже усі європейські монархії є конституційними. Монарх чи то в Британії, чи в Данії або Нідерландах може мати трохи відмінні повноваження – переважно церемоніальні, але монархія в такій системі діє в межах закону. У світі є ще й приклади абсолютної монархії в країнах, які значно менш успішні у суспільному розвитку, як, наприклад: Саудівська Аравія, Оман і Катар, або африканська держава Свазіленд. Прикладом абсолютної (теократичної) монархії є Ватикан, однак вона має свої особливості.

З іншого боку чимало громадян рішуче налаштовані проти монархії у Британії. Питання про вихід із-під правління британської королеви час від часу постає у таких країнах, як Австралія і Канада. Республіканці називають монархію, навіть конституційну, архаїчною і зайвою надбудовою у державній системі. У 1970-х і на початку 1980-х рр. заклики республіканців були значно гучніші, але монархія змогла пристосуватися до нової політичної ситуації. Наприклад, у відповідь на заклики про привілейованість і надмірне багатство королева Єлизавета II у 1992 році, не чекаючи рішення парламенту, вона добровільно зголосилася платити податки, як і решта підданих. Королева відкрила для відвідувачів Букінгемський палац у Лондоні та Віндзорський палац [1, с. 700–701].

Для журналістки Джоан Сміт із газети «Індепендент» це все – прикриття факту, що найвища, хоч і символічна, посада в країні належить людині, яку ніхто не обирає, яка попри свої особисті багатства отримує додаткові десятки, а то й сотні мільйонів із бюджету на привілейоване утримання. Критики монархії також вказують, що зростання довіри до королеви останнім часом може пояснюватися падінням довіри до політиків, запламованих скандалами і невиконаними обіцянками [5].

Наразі майбутнє британської монархії можна вважати досить міцним. Система, як показує досвід і реалії, може бути стабільною й ефективною навіть попри архаїчність певних її елементів. Бо іншими головними елементами є верховенство закону та демократичність уряду, усі члени якого проходять через вибори. Головна роль королеви полягає у зміцненні єдності і національної ідентичності. 70 % британців підтримують монархію, що є найстарішою у Європі [4].

Міцним підґрунтям відрізняється нідерландська монархія. Вона має давню історію і є стовбуром національної ідентичності. Три чверті населення висловлюються на захист монархії. В Іспанії діє парламентська монархія, яку відновили після завершення періоду диктатури. Король Хуан Карлос (1975–2014 рр.), довів, що монархія і демократія можуть добре співіснувати. Щоправда, після того як його популярність впала до найнижчого за всю історію показника (36,8 %) у зв'язку з численними скандалами, до яких причетні члени королівської родини, влада з 2014 р. зосередилась у руках його сина Філіпа VI. Це підтверджує хиткість сучасних монархій. Прихильна до них громадська думка може легко змінити позицію щодо монархів, якщо вони не виконують покладену на них функцію, зокрема, не будуть гарним прикладом для свого народу [3, с. 365].

Отже, монархія як форма державного правління, існує у багатьох сучасних країнах світу. Вона не втрачає своєї актуальності, однак зі зменшенням

функціональних повноважень європейські монархії стали більше символом держави, гарантом її стабільності та благополуччя у сучасному швидкоплинному часі.

Список використаних джерел та літератури:

1. Алексєєнко І. Г. Форми правління в європейських країнах: шлях до уніфікації монархії та республіки / І. Г. Алексєєнко // Держава і право. – 2010. – Вип. 50. – С. 699–705.
2. Галушко К. Утвердження конституційної монархії: «Славна революція в Англії XVII століття» [Електронний ресурс]. / К. Галушко. – Режим доступу: <http://www.lrc.org.ua/lipinsky/almanah/almanah-ua9.html>.
3. Матлай Л. С. Його величність король Іспанії Хуан Карлос I: унікальність поновлення європейської монархії у XX столітті / Л. С. Матлай // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2010. – Вип. XXIX. – С. 362–366.
4. Ніколаєнко Н. А. Форми правління в умовах конституціоналізму: історична ретроспектива та сучасний стан [Електронний ресурс] / Н. А. Ніколаєнко. – Режим доступу : file:///C:/Users/димон/Downloads/Nzizvru_2014_2_8.pdf
5. Цюпик Б. А. Монархія – архаїчний устрій у сучасній Європі [Електронний ресурс] / Б. А. Цюпик. – Режим доступу : <https://www.radiosvoboda.org/a/24784269.html>

Шляга Тетяна Станіславівна

студентка магістратури

Житомирський державний технологічний університет

Церемоніальна служба як спроба реформування модерного українського суспільства

На сьогоднішній день Україна продовжує перебувати в стані складних, суперечливих за своїм змістом та неоднозначних за наслідками процесів реформування й докорінної зміни суспільних відносин. Саме тому на даному етапі історичного розвитку забезпечення внутрішньої стабільності, правопорядку і законності в нашій державі набуває надзвичайно важливого значення та обумовлює необхідність прискорення наукових розробок у всіх сферах суспільного життя. Це стосується, насамперед, сфери соціально-культурного життя. Адже культура забезпечує створення, збереження, поширення і засвоєння духовно-культурних цінностей, що становлять культурний здобуток людини і суспільства.

Державний Протокол та Церемоніал України – це сукупність вимог щодо забезпечення єдиного порядку проведення офіційних заходів за участю вищих посадових осіб України з урахуванням загальноприйнятих міжнародних норм, правил і традицій, а також національних традицій України [2]. Церемоніал було сформовано в результаті історичного розвитку на основі національних особливостей народів. У кожній окремій країні модель державного протоколу та церемоніалу є результатом адаптації загальноприйнятих стандартів міжнародної протокольної практики до національного церемоніального звичаю та їх узгодження із прийнятими у країні нормами етикету офіційного спілкування.